

ΣΚΕΠΤΟΓΡΑΜΜΑ

Η «τυραννία της πλειοψηφίας»

του Θωμά Γ. Ηλιόπουλου

Το μάθημα της Πολιτικής Αγωγής στο επίπεδο της τελευταίας τάξης της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης - εδώ στη Βικτώρια - που το επίπεδο αυτό το ονομάζουμε VCE, έχει το όνομα Political Studies (Πολιτικές Σπουδές: και οι δύο ελληνικές λέξεις) και έχει διάρκεια δύο ετών. Μία συζήτηση που γίνεται πολύ συχνά και με πολύ ενδιαφέρον μέσα σε μία τάξη, είναι το «θέμα της τυραννίας της πλειοψηφίας». Ας δούμε μερικά σημεία της.

Στη δική μας Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία μετά από μία εκλογική αναμέτρηση, η κυβέρνηση με ένα μόνο βουλευτή παραπάνω και με ποσοστό μόλις λίγο πάρα πάνω από το 50% έχει την πλειοψηφία και όπως λέει το θέμα μας, η πλειοψηφία τυραννάει τη μειοψηφία ήτοι το 49%. Προτού να συνεχίσουμε, σας ρωτάω όλους σας που διαβάσετε το άρθρο τούτο: Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη ρήση αυτή; Και το πιο σημαντικό: Γιατί ΝΑΙ ή ΟΧΙ; Είναι αυτή η δημοκρατία το πιο καλό σύστημα;

ΑΣ ΣΥΝΟΨΙΣΟΥΜΕ ΛΙΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Όλοι οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με κάποια πολιτική θεωρία από τα δύο χρόνια σπουδών τους. Έχουν ακούσει το τι είπε ο Περικλής για το πολίτευμα της δημοκρατίας: «Και καλείται μεν το πολίτευμά μας δημοκρατία, λόγω του ότι η κυβέρνησις του κράτους ευρίσκεται όχι εις χείρας των ολίγων, αλλά των πολλών.» (Επιτάφιος Περικλέους, Απόδοση Ελευθέριος Βενιζέλος)

Η ουσία της αθηναϊκής δημοκρατίας έγκειται στη συμμετοχή όλων των πολιτών, που είχαν συνάμα δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Όποιος δεν συμμετείχε θεωρούνταν άχρηστος, δηλαδή ΙΔΙΩΤΗΣ - με την αρχαιοελληνική έννοια - απλός και αδιάφορος πολίτης - όχι δημόσιος άνδρας, με κακή σημασία, από όπου αργότερα έγινε η αγγλική λέξη IDIOT!

Η συμμετοχή είναι η «μετοχή» του πολίτη στα κοινά, στα αξιώματα, στις τιμές, στη διακυβέρνηση, στην εξουσία, στις αποφάσεις. Ειδικότερα ο πολίτης συμμετείχε στην Εκκλησία του Δήμου. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ιερότατη λέξη στο ελληνικό λεξιλόγιο που σημαίνει καλώ έξω, στην ύπαιθρο. Δικαίωμα συμμετοχής είχαν όλοι οι ελεύθεροι πολίτες, που είχαν εκπληρώσει τις στρατιωτικές υποχρεώσεις τους. Η συγκέντρωση γινόταν στην αγορά ή στην Πνύκα ή στο Θέατρο του Διονύσου. Επίσης - ο πολίτης - συμμετείχε στη Βουλή που σημαίνει θέληση (του λαού). Σε αυτήν είχαν δικαίωμα συμμετοχής όσοι είχαν συμπληρώσει το 30ό έτος της ηλικίας τους, και τέλος συμμετείχαν στο δικαστήριο της Ηλιαίας και ήταν δικαστές σαν τους σημερινούς ενόρκους.

Για την καλή της λειτουργία η δημοκρατία είχε και πολλούς άλλους κανόνες.

Με άλλα λόγια η δημοκρατία δεν ήταν ούτε είναι άλλο τίποτε παρά ένας τρόπος ζωής. Αλλά κάθε τρόπος ζωής έχει αδυναμίες, ελαττώματα και είναι δυνατόν να προκαλέσει ορισμένα αρνητικά φαινόμενα όπως: η κατάχρηση της ελευθερίας, η δημαγωγία, ο φανατισμός και τόσα άλλα, όπως, σήμερα, οι κομματικές αντιζηλίες, η ανευθυνότητα, η δημαγωγία και ο λαϊκισμός, τα οξυμένα μίσση και πάθη, η πρόταξη του κομματικού συμφέροντος έναντι του συμφέροντος της πολιτείας, τα οποία παραλύουν τη δημοκρατία.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΜΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η σημερινή μας δημοκρατία ονομάζεται και είναι Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία, γιατί εκλέγουμε τους αντιπροσώπους μας να ψηφίζουν για μας. Στην αρχαία Αθήνα ψήφιζαν όλοι οι Αθηναίοι αυτοπροσώπως στην Εκκλησία του Δήμου. Προσθέσαμε στο σύστημα της Δημοκρατίας μας σήμερα ένα νέο στοιχείο που είναι ο εκλογικός νόμος. Υπάρχουν πολλά εκλογικά συστήματα, αλλά δεν υπάρχει εκλογικό σύστημα που είναι το καλύτερο. Κάθε δημοκρατικό κράτος ψηφίζει ένα σύστημα και αυτό είναι το καλύτερό του. Μετά τις εκλογές κανείς δεν κατηγορεί το σύστημα.

Η μακροβιότερη δημοκρατία στον κόσμο μας σήμερα είναι η Αμερικανική Δημοκρατία. Έχουμε "πετσοκόψει" τη σημερινή μας Δημοκρατία, αλλά καλύτερο σύστημα δυστυχώς δε μπορέσαμε να εφεύρουμε και οι εκλογές είναι πάντοτε αναίμακτες ειρηνικές επαναστάσεις και είναι αυτές μόνο που ανανεώνουν το σύστημα της δημοκρατίας και πρέπει να ανανεώνεται γιατί η δημοκρατία είναι ζωντανός οργανισμός, όπως η γλώσσα.

Σε μια δημοκρατία η κυβέρνηση κυβερνάει για όλους. Έτσι δεν μπορεί να ισχύει ο συλλογισμός πως η πλειοψηφία τυραννάει τη μειοψηφία, γιατί μελλοντικά αυτή μπορεί να γίνει η πλειοψηφία. Δυστυχώς, δεν έχουμε καλύτερο σύστημα, ούτε μπορούμε να σκεφτούμε το ...άριστο!

Η δημοκρατία λοιπόν, δεν είναι «ιδανικό» πολίτευμα, έχει πολλά ελαττώματα. Ο Πλάτωνας δεν παραδέχεται τη Δημοκρατία και για αυτό έγραψε την Πολιτεία του και εδώ δίνει τις ιδέες του για το καλύτερο σύστημα. Ο Αριστοτέλης σημειώνει πως «η δημοκρατία είναι το λιγότερο κακό πολίτευμα». Την ιδέα αυτή του Αριστοτέλη επαναλαμβάνει ο Τσώρτσιλ, ο οποίος λέει πως «η δημοκρατία είναι το χειρότερο από όλα τα συστήματα διακυβέρνησης, αλλά με εξαίρεση όλων των άλλων». Στα αγγλικά το είπε: "Democracy is the worst form of government, except for all the others."

Άρα, η δημοκρατία δεν είναι πανάκεια (φάρμακο που θεραπεύει κάθε ασθένεια), ούτε αρκούν οι δημοκρατικοί θεσμοί για την πρόοδο μιας κοινωνίας. Χρειάζονται «γνήσιοι πολίτες» - όχι ιδιώτες/idiots (που δεν ενδιαφέρονται για τα κοινά) - πολίτες που θα είναι λειτουργοί και υπηρέτες, θα έχουν ήθος και μέτρο, θα δρουν με βάση την εμπειρία, αλλά και τη γνώση. Με άλλα λόγια, χρειαζόμαστε πολίτες με πολιτική παιδεία! Πού θα τους βρούμε όμως; Σε ποιο σχολείο θα πρέπει να φοιτήσουν ΟΛΟΙ ΤΟΥΣ;